

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 27/06-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. marca 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti B. a. s., N., právne zastúpenej advokátom JUDr. D. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 101/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 101/03 **p o r u š i l** základné právo spoločnosti B., a. s., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Spoločnosti B., a. s., **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Spoločnosti B., a. s., **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 888 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatosem slovenských korún), ktoré je Okresný

súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet advokáta JUDr. D. K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 9. februára 2006 č. k. I. ÚS 27/06-9 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti B., a. s., N. (ďalej len „sťažovateľka“), právne zastúpenej advokátom JUDr. D. K., B., ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 101/03 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1. 1. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že žalobou podanou na okresnom súde 14. apríla 2003 sa obchodná spoločnosť G., so sídlom v Rakúskej republike (ďalej len „žalobca“), domáhala zrušenia rozhodcovského nálezu vydaného v arbitrážnom konaní pred Rozhodcovským súdom Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory. Vec je vedená na okresnom súde pod sp. zn. 29 Cb 101/03. Sťažovateľka tvrdí, že nemá žiadnu vedomosť o tom, že by súd urobil úkony smerujúce k rozhodnutiu v danej veci. Sťažovateľka namietala vecnú nepríslušnosť okresného súdu. S uvedenou námietkou sa však okresný súd nevysporiadal. Vo veci samej sťažovateľka namietala, že žaloba o preskúmanie rozhodcovského nálezu bola podaná po márnom uplynutí zákonnej prekluzívnej lehoty, preto nemôže ísť o právne a skutkovo zložitú vec vyžadujúcu obzvlášť dlhú dobu na prípravu pojednávania. Podľa názoru sťažovateľky od podania žaloby súd neurobil jediný úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej. K náprave neviedla ani urgencia konajúcej sudkyne. Sťažnosťou na prietahy v konaní z 8. septembra 2005 sa sťažovateľka domáhala nápravy. Predseda súdu túto sťažnosť uznal za dôvodnú a oznámil, že vyzval zákonnú

sudkyňu na odstránenie vzniknutého stavu. Sťažovateľka sa v dôsledku toho nachádza v právnej neistote a preto si uplatňuje aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

1. 2. Na základe vyššie uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd v tejto veci vydal tento nález:

„Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa Čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 101/2003 porušené bolo.

Okresnému súdu Bratislava I sa prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 101/2003 konať, aby vec bola čo najrýchlejšie skončená.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 30.000,- Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od doručenia tohoto nálezu.

Okresný súd Bratislava I je povinný sťažovateľovi na účet jeho právneho zástupcu uhradiť trovy konania vo výške 6.888,- Sk do 2 mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom Mgr. M. L., listom z 3. marca 2006 sp. zn. Spr 2164/05 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 15. marca 2006.

2. 1. Predseda okresného súdu okrem prehľadu procesných úkonov v napadnutom konaní uviedla, že:

„(...) Priebeh konania bol zo strany vedenia Okresného súdu Bratislava I na základe sťažnosti odporcu od 10. 10. 2005 sledovaný. Sťažnosť sťažovateľa bola hodnotená ako dôvodná, nakoľko boli zistené skutočnosti svedčiace o vzniku objektívne daného prieťahu v konaní, ktorý ale nebol zavinený zákonnou sudkyňou.

Z obsahu spisového materiálu tunajšieho súdu sp. zn. 29 Cb 101/03 a sťažnostného spisu Spr. 2164/05 je zrejmé, že k prieťahom v predmetnom konaní dochádzalo. Skutočnosť, že v oddelení konajúcej sudkyne v súlade s Občianskym súdnym poriadkom sa vybavuje vysoký počet pridelených vecí popri priebežnom mesačnom nápade nových vecí (cca 696 vecí). Vo veci bol konštatovaný objektívny prieťah v konaní.

Spoukazom na uvedené si dovoľujem navrhnúť váženému Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby bola vzatá na vedomie skutočnosť, že súd konal v súlade s platnými právnymi predpismi s ohľadom na množstvo vecí vybavovaných v oddelení.

Zdlhavosť predmetného konania, zväčšujúce sa časové úseky medzi jednotlivými úkonmi spôsobila taktiež neúmerne zaťaženosť sudkyne vzniknutá z dôvodu pretrvávajúceho nedostatočného personálneho obsadenia Okresného súdu Bratislava I sudcami.

V prípade, že ÚS SR dospeje k záveru, že bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, navrhujem, aby ÚS SR nepriznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie z dôvodu, že sa so sťažnosťou na riešenie vzniknutej situácie neobrátil na vedenie súdu už v roku 2005 a nežiadal vec skôr riešiť ako aj z dôvodu, že vo veci bolo rozhodnuté o návrhu na zastavenie konania dňa 24. 2. 2006.

V súlade s ust. § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, žiadam, aby upustil od ústneho pojednávania.“

2. 1. Právny zástupca sťažovateľky v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu uviedol, že:

«K stanovisku Okresného súdu Bratislava I môžeme len dodať, že nedá sa vôbec povedať, že jeho postup bol rýchly a účinnou ochranou práv (§ 6 O. s. p.), že postupoval tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá (§ 100 ods. 1 O. s. p.), a že postupoval, aj keď sú účastníci nečinní (§ 101 ods. 2 O. s. p.). My ako účastník občianskeho súdneho konania nie sme povinní súd „naháňať“, aby konal, je to povinnosťou súdu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a uvedených ustanovení O. s. p. Neobstojí preto námietka súdu odôvodňujúca nepriznanie primeraného finančného zadosťučinenia, že sme sa neobrátili na vedenie súdu už v roku 2005. Bolo skôr našou ohľaduplnosťou voči konajúcej sudkyňi, že sme vedenie súdu na prípad neupozorňovali dva roky od začatia konania, pretože vieme, že súd je neúmerne zaťažovaný a naša vec nie je jediná, ktorú má konajúca sudkyňa v oddelení. Avšak tri aj trištvrte roka nečinnosti súdu sa už v civilizovanej demokratickej spoločnosti nijako tolerovať a ospravedlniť nedá (čo predseda súdu aj uznal tým, že sťažnosť na prieťahy v konaní vyhodnotil ako dôvodnú), obzvlášť následky týchto

prieťahov sa už sanovať nedajú. V ostatnom poukazujeme na znenie našej ústavnej sťažnosti.

Žiadame rozhodnúť bez verejného ústneho pojednávania, trovy právneho zastúpenia si uplatňujeme v rozsahu, ako sme ich vyčíslili a uplatnili v podanej ústavnej sťažnosti, a číslo účtu nášho právneho zástupcu je uvedené v záhlaví tohto listu.»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 29 Cb 101/03:

Dňa 14. apríla 2003 podal žalobca na Okresnom súde Bratislava I proti sťažovateľke žalobu o zrušenie rozhodcovského nálezu Rozhodcovského súdu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave z 18. marca 2003 sp. zn. Rsp M-4/2002, ktorá bola vedená pod sp. zn. 29 Cb 101/03.

Dňa 26. mája 2003 žalobca doručil súdu prílohy k žalobe.

Dňa 2. júla 2003 bol vyhotovený úradný záznam o tom, že p. Č. od právneho zástupcu žalobcu doložila do spisu plnomocenstvo od JUDr. F. a prevzala krátkou cestou potvrdenie o prijatí návrhu na začatie konania.

Dňa 12. novembra 2003 doručila sťažovateľka súdu svoje vyjadrenie k žalobe.

Dňa 23. februára 2004 žalobca zaplatil súdny poplatok a doručil súdu žiadosť o vyhotovenie úradného záznamu o tom, že konanie sa neskončilo.

Dňa 3. marca 2004 bol vyhotovený úradný záznam o nahliadnutí do spisu zástupcom sťažovateľky.

Dňa 10. marca 2004 sťažovateľka doručila súdu svoje vyjadrenie k žiadosti žalobcu o vydanie potvrdenia o stave konania.

Dňa 17. júna 2004 sťažovateľka doručila súdu podanie, ktorým urgovala konanie vo veci samej.

Dňa 9. decembra 2004 sťažovateľka doručila súdu svoje vyjadrenie k stavu konania.

Dňa 21. septembra 2005 súd vyzval žalobcu, aby sa v lehote 15 dní vyjadril k vyjadreniu sťažovateľky, ktoré bolo doručené súdu 9. decembra 2004, a predložil súdu doklad o prevzatí rozhodcovského nálezu, kúpnu zmluvu a úradne overený preklad jeho sa týkajúceho výpisu z obchodného registra, a zároveň bol na základe žiadosti žalobcu z 23. februára 2004 vyhotovený úradný záznam o tom, že konanie nebolo skončené .

Dňa 5. októbra 2005 žalobca doručil súdu späťvzatie žaloby.

Dňa 17. októbra 2005 súd vyzval žalobcu, aby v lehote 10 dní oznámil súdu dôvod späťvzatia žaloby z dôvodu rozhodnutia súdu o trovách konania.

Dňa 9. novembra 2005 žalobca doručil súdu odpoveď na jeho prípis zo 17. októbra 2005.

Dňa 24. februára 2006 súd vydal uznesenie č. k. 29 Cb 101/2003-188, ktorým bolo konanie zastavené.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov (...).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 101/03 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, dĺžka napadnutého konania podľa názoru ústavného súdu nebola závislá od zložitosti veci. Napokon ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky (jej zástupcu) v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol v danej veci bez akýchkoľvek zákonných alebo iných dôvodov nečinný, konkrétne od 12. novembra 2003 do 21. septembra 2005 (dvadsaťdva mesiacov). Na okresnom súde teda v danej veci neboli vykonané počas doby jedného roka a desiatich mesiacov v podstate žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie

absolútnej nečinnosti okresného súdu z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy je netolerovateľné. K priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci alebo správania účastníkov, ale v dôsledku postupu súdu. Obranu okresného súdu, podľa ktorého „*zdlhavosť predmetného konania, zväčšujúce sa časové úseky medzi jednotlivými úkonmi spôsobila taktiež neúmerná zaťaženosť sudkyne vzniknutá z dôvodu pretrvávajúceho nedostatočného personálneho obsadenia Okresného súdu Bratislava I sudcami,*“ nebolo možné akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal alebo nemohol riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. Pretože 24. februára 2006 súd vydal uznesenie č. k. 29 Cb 101/2003-188, ktorým bolo napadnuté konanie zastavené, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk, pretože sa dlhšiu dobu ocitla v právnej neistote.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťúčením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťúčinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky považuje ústavný súd za primerané v požadovanej výške 30 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 6 888 Sk z dôvodu trov jej právneho zastúpenia.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti 23. januára 2006 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu 15. marca 2006). Za tri úkony vykonané v roku 2006 patrí odmena v sume trikrát po 2 730 Sk a režijný paušál trikrát po 164 Sk v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkove sumu 8 682 Sk.

Vzhľadom na to, že sťažovateľka si prostredníctvom svojho právneho zástupcu uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 888 Sk, ústavný súd - keďže to nie je v rozpore s platnými súvisiacimi predpismi - jej priznal náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej výške, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2006